

merama možemo da potstaknemo proizvodnju mleka u brdsko-planinskom području, gde imamo znatne prirodne potencijale za proizvodnju jeftine stočne hrane, gde su nam i jedini izgledi da se ozbiljnije razvije proizvodnja mleka i mesa. U ravničarskom području imamo veoma izraženu tražnju za svakor stopom zemlje za setvu žitarica a posebno u poslednje vreme za industrijski biljem. Zbog toga neće biti mnogo prostora za krmno bilje, a koje će biti veoma skupo ako će se proizvoditi na tim površinama. U brdsko-planinskom području imamo već danas ogromnih površina pod prirodnim pašnjacima koje se uopšte ne koriste, a koji bi uz određene mere poboljšanja mogli dati ogromne količine jeftine i kvalitetne stočne hrane. Za ovo nam može poslužiti kao dobar primer susedna Austrija koja je određenim merama ekonomsk politike na tom planu postigla zavidne rezultate. U prilog ovoj koncepciji razvoja proizvodnje mleka i mesa mi imamo već određenu politiku koja s kod nas vodi na planu sprovođenja programa rezervi u život, pa bi sam trebali da udružimo snage i rezultati neće izostati.

PROIZVODNJA MLIJEKA U RO »KIM«, KARLOVAC*

Petar JELENIĆ, dipl. inž., RO »KIM«, Karlovac

Otkupno područje RO »KIM«-a obuhvaća u cijelosti osam i djelimično tri općine brdsko-planinskog regiona SR Hrvatske, te dio SR Bosne i Hercegovine. Proizvodnja mlijeka organizirana je isključivo na individualnim poljoprivrednim gospodarstvima.

Govedarstvo, a to znači i proizvodnja mlijeka u ovom regionu ima znatno komparativne prednosti u odnosu na ostalu poljoprivrednu djelatnost. To uvjetuje prvenstveno konfiguracija tla na kojem su pretežno livade i pašnjaci. Pa i klimatski uvjeti daju prednost proizvodnji krmnog bilja. Ako uzmemo u obzir i tradiciju, onda govedarska proizvodnja ima sigurno najrealniju dugo ročnu perspektivu u ovom regionu. Postojeća situacija međutim ne daje garancije da će se na tom regionu razviti gospodarstva koja će dugoročno obezbjeđivati adekvatne prihode i tako opredjeliti perspektivne proizvođače. Postojeća poljoprivredna aktivnost nalazi se u fazi naturalne, neracionalne i dohodovno potpuno neinteresantne sitno seljačke proizvodnje koja je »otjerala najproduktivniji uzrast sa sela. Proizvodnju sada drži pretežno generacija pedesetgodišnjaka. Mada je slična situacija i u ravničarskim regionima ni izdaleka nije slična problematika u odnosu na brdska područja. Za ravničarske regione postoje rješenja po konceptu naših velikih društvenih aglomeracija. U brdskim područjima tu postoje ograničenja zbog reljefa tla i drugih uslova i strukture proizvodnje. Ovdje će se morati razvijati proces formiranja manjih govedarskih ili drugih proizvodnih jedinica udruženih proizvođača kao dugo ročna rješenja ili ćemo imati postojeću pojavu ali globalnih razmjera da s čitava područja pusta i nenastanjena.

* Referat održan na »Mleko '81«, Maribor, 24—29. 10. 1981.

Mjesto i uloga mljekarske industrije u organizaciji i unapređenju proizvodnje mlijeka

Potpuno je sigurno da bi stanje u govedarstvu naše zemlje bilo daleko nepovoljnije da mljekarska industrija nije preuzela pretežni dio konkretnih napora na unapređenju proizvodnje i u uslovima koji danas postoje. Za radikalnije zahvate na selu u pravcu trajnijih rješenja govedarske proizvodnje, posebno na brdskim područjima, kao i jedino rješenje u agraru tog regiona, neophodna je jasna i konkretna opredjeljenost šire društvene zajednice. To se ne smije prepustiti pojedinačnim mogućnostima prerađivačkih kapaciteta jer oni nemaju nikakvih mogućnosti da to sami riješe.

Naša RO već niz godina ima vodeću ulogu u unapređenju govedarske proizvodnje na ovom regionu. Možemo slobodno reći da je ona svojom aktivnošću, prvenstveno brzim širenjem otkupa tj. otvaranjem tržišta mlijeku a onda i svestranim mjerama unapređenja revitalizirala stanje u govedarstvu. Kontinuirano vršimo napore u pravcu intenzifikacije proizvodnje mlijeka putem namjenskih ulaganja i stručno-edukativnih zahvata kod zainteresiranog broja proizvođača. Našu aktivnost na selu u zadnjih par godina usmjerili smo i u istraživanja za pronalaženje trajnijih rješenja u proizvodnji mlijeka na ovom specifičnom regionu. No kako smo već naveli, ukupna mljekarska industrija pa i naša RO bez jasno koncipirane politike u razvoju govedarstva i daleko veće materijalne opredjeljenosti društva neće moći realizirati programe ni kratkoročnih a pogotovo dugoročnih rješenja.

Naša opredjeljenja za dugoročna rješenja usmjeravamo u dva pravca. Prvo, izgradnja gospodarstava s 40 i više proizvodnih jedinica zavisno od stupnja udruživanja individualnih proizvođača i objektivnih uslova brdsko-planinskog regiona. Drugi pravac je izgradnja klasičnih društvenih farmi optimalnih dimenzija na područjima gdje za to ima prvenstveno zemljišnih uslova. Ova orijentacija novijeg je datuma i nalazimo se u fazi ispitivanja materijalnih i ostalih mogućnosti.

Za razliku od napred navedenog, značajniju aktivnost obratili smo u zadnjih par godina tzv. kratkoročnim rješenjima za koja su do sada postojali kakvi-takvi, prvenstveno materijalni uslovi, u njihovoj realizaciji. Godišnje u tom pravcu angažiramo oko 50,000.000 st. dinara inicijalnih sredstava. Ona su utrošena u širokoj paleti zahtjeva pojedinih gospodarstava uz sugestije naših stručnih službi. Posebno smo se angažirali u pronalaženju metoda osposobljavanja proizvođača za veću proizvodnju i u postojećim uslovima. To je međutim veoma naporan i spor posao. Recimo, da bi se našeg seljaka uspjelo dobiti i osposobiti za značajniju proizvodnju, potrebno je najmanje pet godina kontinuirane suradnje naših stručnih službi s njim. Osnovni uzroci tako sporog napredovanja leže u slijedećem:

- mali posjedi s velikim brojem parcela
- naglašena starosna dob proizvođača koji teško prihvaćaju novo
- neriješeno pitanje odnosa cijena mlijeko-ostali proizvodi.

Druga grupa problema koja značajnije koči naše napore u pravcu unapređenja proizvodnje na selu je sama tehnika eksploatacije namjenskih sredstava. Postupak je toliko kompliciran i otežan da dobar dio RO-a, nosioca suradnje sa selom uopće ne koristi ta sredstva jer nemaju strpljenja, a ni tako izučenu stručnu ekipu koja može doskočiti krajnje birokratiziranim uslovima u dobi-

vanju sredstava. Seljačka naslijeđena inertnost i sporost u mijenjanju staril načina proizvodnje te birokratiziranje u eksploataciji raspoloživih sredstava: toliko usporava programe razvoja da neće biti čudo ako se i odustane od njih. Banke i ostale institucije koje »daju« sredstva izmislile su razne načine da nan otežaju korištenje istih. Traže se elaborati za svakog seljaka, desetine za njil nepotrebnih dokumenata, garancije po više osnova od RO-e do seljaka, dese tine virmanskil naloga i računa za svaku poziciju troška kod svakog seljaka: posebno, razgraničenja kredita po raznim osnovama i tako dalje do beskraj. Kad to sve i uspijete riješiti onda čekanja za sredstva, pa u međuvremenu seljak izgubi strpljenje i odustane, onda naša služba istu proceduru nastavlja s novim proizvođačem. Na sve ovo treba dodati i sve poslove na otplati ostalo s korisnicima kredita. Krajnji je momenat da se to stanje prevaziđe jer će to postati osnovni uzrok da se i kakve takve mjere unapređenja ne pro vode na selu. Poslovičnom upornošću našil stručnih službi ipak smo uspjel do sada prevazići sve prepreke i postigli dobre početne rezultate u unapređenju proizvodnje mlijeka u postojećim uslovima sela.

Za značajniji rast proizvodnje mlijeka neophodna su daleko veća materijalna ulaganja i snažne, osposobljene stručne službe koje će pronalaziti brži i trajnija rješenja za veću proizvodnju mlijeka. To su dva osnovna preduvjet za brži izlaz iz krize proizvodnje mlijeka koji nam tek predstoji u narednih godinama. Za rješenje tih i ostalih preduvjeta neophodno je, kako smo na prijed naveli, koncipirati jasnu i dugoročnu politiku i opredjeljenje šire društvene zajednice.

XX SEMINAR ZA MLJEKARSKU INDUSTRIJU

Na Prehrambeno-biotehnoškom fakultetu u Zagrebu od 10. do 12. II 198 održat će se XX Seminar za mljekarsku industriju. Teme seminara su:

I 20 godina naše mljekarske industrije i

II Fermentirani proizvodi.

Prvom temom želi se povodom 20 godišnjice održavanja ovih mljekarskih seminara upoznati učesnike s razvojem mljekara našil republika. Pod temom II biće obuhvaćeni fermentirani napitci i sirevi što može biti zanimljivo za stručne radnike iz našil mljekara.

D. J

30-GODIŠNJICA IZLAŽENJA MLJEKARSTVA

Udruženje mljekarskih radnika SR Hrvatske želi proslaviti 30 godina izdavanja časopisa »Mljekarstvo«. Mljekarstvo je jedini takav časopis u našoj zemlji te u njemu surađuju mljekarski znanstvenici i stručnjaci iz svih republika.

Proslava s drugarskom večerom održat će se 11. 2. 1982. u 17 sati u hotelu »Interkontinental« u Zagrebu.

D. J